

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств», виконаної аспірантом кафедри обліку і бізнес-консалтингу Коптевою Ольгою Вікторівною для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Рецензенти у складі доктора економічних наук, доцента Тищенко В. Ф. та доктора економічних наук, доцента Строкович Г. В. рішенням вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 7 від 08.12.2020 р.) призначені для проведення попередньої експертизи дисертації «Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств», виконаної аспірантом кафедри обліку і бізнес-консалтингу Коптевою Ольгою Вікторівною для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», на основі вивчення і аналізу дисертації та наукових публікацій Коптевої О. В. та за результатами фахового семінару, який відбувся на розширеному засіданні кафедри обліку і бізнес-консалтингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця (протокол № 8 від 04.02.2021 р.) дійшли висновку про таке:

1. Науковий рівень дисертації відповідає діючим вимогам до атестації здобувачів ступеня доктора філософії, а саме Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а саме:

щодо пункту 10 – дисертація є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем, характеризується єдністю змісту, має встановлену вимогами структуру: анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки, містить наукові положення, що мають наукову новизну, істотне значення в галузі обліку та оподаткування.

Актуальність теми дослідження. Перехід України до інноваційної моделі розвитку країни, в цілому, та агропромислового комплексу, зокрема, передбачає широке впровадження досягнень науково-технічного прогресу, визначальна роль у якому належить розвитку науки, прискоренню інноваційної активності. У наш час інноваційний розвиток аграрної системи України знаменується повільним становленням інноваційного підприємництва, відсутністю зв'язку науки і матеріального виробництва, низьким рівнем технологічного забезпечення, зношеністю обладнання та застарілою матеріально-технічною базою, неналежним рівнем фінансового забезпечення щодо комерціалізації інновацій та новітніх технологій у сільськогосподарське виробництво. Підтримка інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, в тому числі за допомогою її податкового стимулювання, відіграє важливу роль для розвитку аграрного сектора економіки країни. Формування організаційно-економічного механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, на основі врахування пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні та застосуванні ефективних

інструментів податкового стимулювання, за відсутності додаткових власних коштів та коштів інвесторів, дасть змогу підприємствам продовжити інноваційну діяльність, оскільки податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств може стати своєрідним інвестиційним кроком з боку держави. Запровадження комплексного підходу і обґрунтування сукупності доступних інструментів дозволить активізувати інноваційну діяльність сільськогосподарських підприємств в країні. Це визначає наукову актуальність та практичну значимість вирішення проблеми підвищення ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності в Україні. Актуальність роботи підтверджується також її зв'язком з науковими дослідженнями Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, зокрема, за госпдогвірною науково-дослідною роботою за темою «Розробка адаптивних облікових механізмів в системі когнітивного управління інноваційною діяльністю підприємства» (номер державної реєстрації 0119U103166), де особисто здобувачем виконано: розділ 1. Організаційно-економічний механізм управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств; підрозділ; 3.1. Місце та роль обліково-аналітичного забезпечення в системі управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств; підрозділ; 3.2. Облікове відображення об'єктів інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Наукова новизна. Результати дослідження дисертанта мають різний ступінь наукової новизни, основні положення якої полягають у такому:

удосконалено:

технологію обліково-аналітичного забезпечення механізму стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, відмінність якої полягає у врахуванні інформаційних запитів щодо інноваційних ресурсів, можливостей та готовності сільськогосподарського підприємства до здійснення інноваційної діяльності в з боку суб'єктів зовнішнього середовища. Вдосконалена технологія дозволяє підприємствам формувати волюнтаристичну звітність з інноваційної діяльності та здійснювати координацію участі в міжнародних проектах підтримки інноваційного розвитку сільського господарства;

методичний підхід до організації податкового обліку, аналізу та адміністрування діяльності сільськогосподарських підприємств, відмінність якого полягає у деталізації облікової інформації щодо здійснення інноваційної діяльності на сільськогосподарських підприємствах та супроводу аналітичних інструментів управління такою діяльністю. Застосування методичного підходу слугує ваговим важелем впливу на прийняття управлінських рішень в рамках податкового стимулювання та оптимізації податкового навантаження в умовах гострої обмеженості бюджетного фінансування;

методичний підхід до оцінки і аналізу інноваційної сприйнятливості сільськогосподарських підприємств, відмінність якого полягає у кількісному врахуванні сукупності персонально-психологічних чинників інноваційних змін. Вдосконалений методичний підхід дозволяє обґрунтовувати компаративні висновки при прийнятті рішень щодо податкового стимулювання інноваційної діяльності;

набули подальшого розвитку:

розуміння економічної сутності понять «податковий стимул» (як інструмент, регульований податковим законодавством, який впливає на поведінку платника податків та через його інтереси спонукає до поведінки для досягнення певного корисного результату) та «податкове стимулювання» (як процес спонукання суб'єктів ринкових відносин, що здійснюється центральними та місцевими органами державної влади, шляхом застосування податкових стимулів, які заохочують суб'єктів ринкових відносин, до поведінки таким чином, що національна економічна, соціальна та / або екологічна система отримує від цього користь), а також комплексу похідних понять, що створює теоретичну базу для зміни пріоритетів у напрямку інноваційних проектів, що сприяють отриманню позитивних результатів для національних систем. Використання запропонованого понятійного апарату дозволяє застосовувати багатокритеріальну систему відбору інноваційних проектів на різних рівнях управління;

концептуальні засади організації обліково-аналітичного забезпечення механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності, відмінність яких полягає у врахуванні різноспрямованості та емерджентності інформаційних потоків, що виникають в ході реалізації інноваційних проектів. Впровадження запропонованих засад дозволяє підвищити якість інформаційних ресурсів та спростити їх розподіл між ланками управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Практична цінність розробок підтверджується їх застосуванням у діяльності селянських (фермерських) господарств і навчальному процесі, зокрема: у діяльність СФГ «Аліна» впроваджено методичний підхід до оцінювання інноваційної сприйнятливості, що засвідчує довідка № 15 від 25.09.2020 р.; на СФГ «Кайрос» впроваджені елементи когнітивної моделі податкового стимулювання інноваційної діяльності та методичні положення щодо організації комунікації у внутрішньому та зовнішньому інформаційних середовищах інноваційних процесів, що засвідчує довідка № 2020-10/7 від 07.10.2020 р.; ФГ «Комсомольське» використовуються рекомендації щодо організації процесу формування звітності за результатами інноваційної діяльності, що засвідчує довідка № 8/6 від 10.08.2020 р.; в практичну роботу СФГ «Наталі» впроваджені запропонований методичний підхід щодо оцінювання інноваційної сприйнятливості підприємства та рекомендації щодо формування інформаційного забезпечення процедури обґрунтування відповідності вимогам для отримання пільгового податкового адміністрування, що засвідчує довідка № 9/1 від 01.09.2020 р.

У навчальному процесі Харківського національного університету імені Семена Кузнеця для підготовки фахівців зі спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньо-професійною програмою «Менеджмент інноваційної діяльності» під час викладання дисципліни «Бухгалтерський облік» використовується запропонована Коптевою О. В. методика формування інформаційного комплексу за результатами інноваційної діяльності для висвітлення у волонтерській звітності сільськогосподарських підприємств; для підготовки фахівців зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит» під

час викладання дисципліни «Організація бухгалтерського обліку та контролю в управлінні підприємством» використовуються методичні підходи до організації податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств використовуються (довідка № 20/86-34-177/1 від 07.12.2020 р.).

Оформлення дисертації відповідає діючим вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності розв'язування завдань дослідження.

Щодо пункту 11 – всі наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою. У відкритому друці за темою дисертації опубліковано 13 праць, у тому числі: 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку і Європейського Союзу (Чеська Республіка), 1 стаття у зарубіжній колективній монографії, 5 статей в наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 7 тез доповідей та матеріалів конференцій. Загальний обсяг опублікованих праць за темою дисертації становить 6,35 ум.-друк. арк., з них особисто здобувачеві належить 4,86 ум.-друк. арк. В опублікованих працях здобувача повністю відображено сутність та зміст отриманих результатів дослідження та їхня наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. З огляду на це апробація результатів дисертаційної роботи є достатньою.

Публікації, що відтворюють наукові результати дисертації:

Стаття, у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу:

1. Коптева О. В. Проблемні аспекти організації податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Sciences of Europe*. 2020. Вип. 2, № 57 С. 27–33. (*Index Copernicus*). URL : <https://www.europe-science.com/wp-content/uploads/2020/11/VOL-2-No-57-2020.pdf>

Стаття у зарубіжній колективній монографії:

1. Prokopishyna O. V., Koptieva O. V. Evoluntary analysis of financial results of agriculture enterprises for defining state budget policy. Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2017, pp. 204–216. *Особистий внесок здобувача: проаналізовано сучасний стан і тенденції розвитку діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств.*

Статті у фахових наукових виданнях та наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз:

3. Прокопшина О.В., Коптева О.В. Особливості та передумов формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20 С. 521–527. (*Index Copernicus*). *Особистий внесок здобувача: запропоновано складові організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств*

4. Прокопішина О.В., Коптева О.В. Шляхи апроксимації європейського досвіду стимулювання інноваційної діяльності до реалій України. *Науковий вісник Херсонського Державного університету*. Сер. : Економічні науки. 2017. Вип. 27 (1) С. 81–84. (*Index Copernicus*). *Особистий внесок здобувача: надано рекомендації щодо можливостей застосування зарубіжної практики використання податкових інструментів активізації інноваційної діяльності в сучасних умовах української економіки.*

5. Сатушева К. В., Коптева О. В. Звітність за результатами інноваційної діяльності як інструмент податкового адміністрування міжнародного бізнесу. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 5-2(54) С. 124–129. (*Index Copernicus*). *Особистий внесок здобувача: надано пропозиції щодо змісту звітності суб'єктів інноваційної діяльності, а також організації процесу звітування, що дають змогу забезпечити раціональне відображення результатів інноваційної діяльності підприємства для зовнішніх користувачів інформації*

6. Koptieva Olha The essence, classification and role of tax stimulus for activation of innovative processes in agriculture. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 4(60) С. 92–98. (*Index Copernicus*).

7. Коптева О. В. Оптимізація інформаційних потоків в системі податкового планування сільськогосподарських підприємств-суб'єктів інноваційної діяльності. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 48. С. 149–155. (*Index Copernicus*).

Публікації за матеріалами конференцій:

8. Коптева О. В. Забезпечення інформаційної прозорості діяльності сільськогосподарських підприємств як суб'єктів суспільного інтересу. *Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу: тези виступів Міжнародної наукової конференції, 20-21 жовтня 2017 р. Житомир: ЖДТУ, 2017. С.74–76.*

9. Коптева О. В. Розвиток спеціальних режимів оподаткування сільськогосподарських підприємств як елемент державної підтримки аграрної галузі. *Економічне майбутнє України очима молодих дослідників: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 листопада 2018 р. Київ: ТОВ «ВПО», 2018. С. 47–49.*

10. Коптева О. В. Порядок відображення об'єктів інноваційної діяльності на рахунках бухгалтерського обліку. *Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 25 лютого 2019 р. Кривий Ріг: ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського 2019. С. 46–50.*

11. Коптева О. В. Формування вимог до обліково-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 18-19 березня 2019 р. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 414–416.*

12. Коптева О. Модель інноваційної сприйнятливості сільськогосподарського підприємства. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 30–31 травня 2019 р. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 81–82.*

13. Прокопішина О. В., Коптева О. В. Концептуальні основи обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційним підприємством. *Сучасні*

проблеми управління підприємствами : теорія та практика : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 3-4 березня 2020 р. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. С. 424-427. Особистий внесок здобувача: обґрунтовано принципи формування обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційним підприємством, ідентифіковано фактори, що впливають на якість інформаційного забезпечення процесу управління інноваційною діяльністю.

2. Науковий рівень дисертації відповідає діючим вимогам пункту 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167 – **всі наукові результати, що виносяться на захист і висвітлені у дисертації, одержані особисто здобувачем.** Дисертаційна робота є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, в якій вирішено важливе науково-практичне завдання, направлене на подальший розвиток теоретичних положень, розроблення методичних та практичних рекомендацій щодо функціонування організаційно-економічного механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

У дисертаційній роботі особисто автором удосконалено технологію обліково-аналітичного забезпечення механізму стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств; методичний підхід до організації податкового обліку, аналізу та адміністрування діяльності сільськогосподарських підприємств; методичний підхід до оцінки і аналізу інноваційної сприйнятливості сільськогосподарських підприємств; набули подальшого розвитку розуміння економічної сутності понять «податковий стимул» та «податкове стимулювання»; концептуальні засади організації обліково-аналітичного забезпечення механізму стимулювання інноваційної діяльності.

Усі результати, які винесено автором на захист, отримані самостійно і містяться в опублікованих роботах. У роботах, опублікованих у співавторстві, використані тільки ті ідеї, положення та розрахунки, які є результатом особистих наукових пошуків. Особистий внесок дисертанта у колективні наукові роботи конкретизовано у списку праць здобувача, наведеному вище.

3. Загальний висновок. Подана на рецензування дисертаційна робота «Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств» здобувача Коптевої Ольги Вікторівни відповідає спеціальності 071 – «Облік і оподаткування», відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 9, 10, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167.

Автор роботи, Коптева Ольга Вікторівна, може бути представлений до публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

4. Рішенням фахового семінару, проведеного на розширеному засіданні кафедри обліку і бізнес-консалтингу (протокол № 8 від 04.02.2021 р.), УХВАЛИЛИ:

1. Визнати, що дисертаційна робота «Організаційно-економічний механізм

податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств» здобувача Коптевої Ольги Вікторівни відповідає спеціальності 071 – «Облік і оподаткування».

2. Визнати, що Коптевою Ольгою Вікторівною опубліковано по темі дисертації 13 наукових праць, які розкривають основний зміст дисертації, відображають наукову новизну отриманих результатів і відповідають вимогам пунктів 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167.

3. Визнати, що дисертаційна робота «Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств» здобувача Коптевої Ольги Вікторівни відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 9, 10, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167.

4. Рекомендувати вченій раді університету розглянути у якості опонентів за дисертацією Коптевої Ольги Вікторівни на тему «Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств» таких учених:

Легенчук Сергій Федорович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку, Державний університет «Житомирська політехніка», Міністерство освіти і науки України;

Плаксієнко Валерій Якович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавський державний аграрний університет, Міністерство освіти і науки України.

5. Рекомендувати дисертацію Коптевої О.В. на тему «Організаційно-економічний механізм податкового стимулювання інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств» до публічного захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» після її утворення рішенням МОН України та опублікування на сайті МОН України відповідного наказу.

Рецензенти:

д. е. н, доцент,
завідувач кафедри митної справи
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Вікторія ТИЩЕНКО

д. е. н, доцент, професор кафедри
менеджменту, логістики та інновацій
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ганна СТРОКОВИЧ

05.02.2021 р.

Підписи засвідчують:
вчений секретар ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Оксана ПИСАРЧУК